

بسم الله الرحمن الرحيم

شکر و سپاس بادشاهی را که مؤسس بنیان افلاک و مهندس اشکال آب و خاک است آن قادری که قبه زبرجدی و
 کعبه لاجوردی فلک را بی عمودی برافراشت که انبساطی بفرستد و بی غایتی که خسر و ستیاریکان را در
 طاق چارم سر بر سلطنت بخشید تا هر با مدد با مر پیچون و فرمان کن فیکون از درجه مشرق شعاع نوراً
 در جهان ظلماتی گسترانید که وجعلنا سراجا وهاجا آن مبدعی که ماه تیرگام را هر شام بر چرخ فرمان
 تابرخنه ز مردمین با اشکال مختلف هر ماه روی نماید و تاریکی شب و چو در محو کرد اندک و فرامیران
 مقدری که بقدرت کامل و حکمت شامل عقل انسان را بر انگیخته مر موزاتی که انعام و اوهام جمیع مخلوقات
 در آن عاجزانند مدرك گردانید آن کریمی که کره خاک را شرف مرکزی عالم داد نامدار مراکز
 اجرام علوی بر وی باشد که وجعل الارض قرارا ان بنیازی که از میان مخلوقات شریف کرامت بر قد و
 قامت بنی آدم دوخت که وفدا کر نما بنی آدم وان توانایی و دانایی که صدرا در کتاب **www.TakTaFile.Ir**
 میان آدمیان برگزید و تاج پیغامبری و سروری بر ایشان نهاد بعد از حدو ثنای صمدیت و
 احدیت صدهزار تحفه تحیات و هدیه صلوات نثار مرقد مقدس و مشتمل بر آن بنی آدمی که هنوز
 گل آدم بدست قدره مخیر نشده بود که مظهر ذات او منظور نظر الوهید بود که کشتنیتا و ادم بین الماء و
 الطین آن ادریس صاحب تدیس مدرسه افلاک وان دانیال ثخن خاک که عقل در وصف او میگوید
 گرچه با خوامدی ناولیان فزونتری چون بحسب هندسی مرتبه فروتران شمع جمع رسل جراف باغ
 سبل محمد مصطفی علیه افضل الصلوات فام الحیات و برآل و اولاد و اصحاب او باد فصل در **www.TakTaFile.Ir**
 سخن حق سبحانه و تعالی حضرت شاه کامران و افتخار الکیان پادشاه جوانمخت و الحقیق و اوارسرافراز
 تاج و تخت اعنی خداوند عالم و پادشاه بنی ادم فرمان ده روی زمین معز الدنیا والدین غیث الاسلام

والمسلمین اعدا الملوك والتلاطین كهف الثقلین ظل الله في الغافین ناصر اولیاء الله قاهر اعداء الله
 تاج الذول الفاهرة و جلال الامة الباهرة حامی الباء راعی العباد نصیر الامام ملجاء الانام المنخص
 بعنايه الملك الجبار ناصر الدین بشیر انسا **www.TakTaFile.Ir** خلق الله ملكه و سلطانه و اعلى الله امره و شان و طول
 الله عمره و امسند خورشیدی و تخت جمشیدی مسلم داشت مادام بانواع و سایل در توضیح مسایل و تحقیق
 مسایل علوم غریبه می گویند و تحقیق انواع نکات علوم منفرد می گردانند که بر طریقی شرف مطالعه رسید الحقی
 نتایج احسن ازین علم ملاحظه کردی ملک آرای بر جمع کتابین فن عازم و جازم شد و مسایل
 علی النهایه بدت ضبط افتادیکر و این بنده کمینه و بنده زاده دیرینه و از غاک برداشته بندگان خود حسین
 محمودی را طلب کرد و حکم جهان طاع نافذ شد که ازین کتاب یک کتاب می باید که بنویسی و هر چه از مسایل
 مستحسن درین کتاب هست مجموع را گردیده در آن کتاب جمع کنی که گاهی رملی که اتفاق افتد بی احضا
www.TakTaFile.Ir کتاب بر ضمیر و حکام ناطق باشد و مطلوب حاصل کرد و این بنده کمینه اگر چه خود را قابل
 این صورت ندید فاما چون همی هنر فلک پیوند را مصروف این جانب دید تحقیق کرد که با وجود تمت
 حضرت بندگان شاهی تواند این کار عظیم را پایان رساند و صلاح چنان دید که بنای این کتاب بر مقدمه
 و مطلوبی و خاتمه باشد مقدمه در بدین شدن این علم و اصل او که چه نوع ظاهر شده است و اول
 به ادم پیغمبر چه نوع آمده است و ظهور او از دانیال چه طریقی شد و مطلوبش مفصل برسی و
 دو فصل شانزده ازان علمی و شانزده ازان علمی و خاتمه در بحث مسایل منفرد و نام این **www.TakTaFile.Ir**
 المقاصد که دریم توقع کار با بد ذکا و فطنت چون این مختصر را در تحت مطالعه در آورند اگر خطی
 یا ذلی اطلاع یابند که از روی کرم با صلاح ان بگویند مقدمه در بدین آمدن علم رمل و اصل او
 که جبرئیل به ادم چون آورد و چه نوع آورد و چه محل آورد و از او انتقال به ادریس همچون

مجموعه
کتابخانه

فرموده است که المیزان الله جل ثناؤه افاض علی ادریس علما مرزلا، والممه علی التقاط
بفضله و اوحی الیه کل ما کان مشکلا پس انکس خواهد که این علم بداند باید که متراض بود
و نفوی شعار خود سازد و این علم را از نا اهل و جاهل نگاه دارد که چون جاهل نطق و شکل موثر
داند اعتقادش خلل پذیر شود و کافر گردد باب در وضع اشکال چهارگانه بدانکه اصل
وضع این علم از چهار نقطه است برین مثال: چون مضاعف کنی این شود شکل اول در طریق
خوانند و اقل اشکالت و مضاعف وی جماعت خوانند و اکثر اشکالت و برابر اب از اکثر نقصان
کردند و برابر اول افزودند معنی هر چه از جماعت کم کردند بر طریق افزودند
برین مثال که نموده میشود اکنون شکل های خطی و سماعی حاصل
شد و بیامی اصل بود و ثانی مضاعف وی محتاج میشود به اشکال سماعی
پس اگر شکل های را در یکدیگر ضرب کنی سماعی حاصل آید و سماعی همچنین حاصل آید
گفتند سماعی الزم است بدان دلیل که قوت نقطه در موجود است چون اصل این علم از نقطه
اینچنین نسبت پس شکل های سماعی را در هم ضرب کردند سماعی حاصل شد از اول و دوم
از سیم و چهارم از اول و سیم از دوم و چهارم از اول چهارم از دوم چهارم
اکنون شانزده شکلت و ازین بیشتر ممکن نیست بدان دلیل که اصل این اشکال طریق است
و او چهار نقطه دارد و آن چهار چون در نفس خود ضرب کنی شانزده می شود و این شانزده شکل
است اما بعضی از مشایخ این علم چون امام ابو محمد بن عثمان زنائی و ابو سعید عبدالصمد جلی
و ابو حامد بن حسن المکی و ابو جلی بن احمد بن عثمان بن احمد بن علی بن اجموع در استخراج اشکال
سماعی از سماعی منکراند گویند چون اشکال سماعی از سماعی استخراج کنیم اشکال تبدیل

۴	۳	۲	۱
۱۱	۱۰	۹	۸
۱۲	۱۱	۱۰	۹
۱۳	۱۲	۱۱	۱۰
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۱۵	۱۴	۱۳	۱۲
۱۶	۱۵	۱۴	۱۳
۱۷	۱۶	۱۵	۱۴
۱۸	۱۷	۱۶	۱۵
۱۹	۱۸	۱۷	۱۶
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷
۲۱	۲۰	۱۹	۱۸
۲۲	۲۱	۲۰	۱۹
۲۳	۲۲	۲۱	۲۰
۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۲۵	۲۴	۲۳	۲۲
۲۶	۲۵	۲۴	۲۳
۲۷	۲۶	۲۵	۲۴
۲۸	۲۷	۲۶	۲۵
۲۹	۲۸	۲۷	۲۶
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷
۳۱	۳۰	۲۹	۲۸
۳۲	۳۱	۳۰	۲۹
۳۳	۳۲	۳۱	۳۰
۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۳۵	۳۴	۳۳	۳۲
۳۶	۳۵	۳۴	۳۳
۳۷	۳۶	۳۵	۳۴
۳۸	۳۷	۳۶	۳۵
۳۹	۳۸	۳۷	۳۶
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷
۴۱	۴۰	۳۹	۳۸
۴۲	۴۱	۴۰	۳۹
۴۳	۴۲	۴۱	۴۰
۴۴	۴۳	۴۲	۴۱
۴۵	۴۴	۴۳	۴۲
۴۶	۴۵	۴۴	۴۳
۴۷	۴۶	۴۵	۴۴
۴۸	۴۷	۴۶	۴۵
۴۹	۴۸	۴۷	۴۶
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷
۵۱	۵۰	۴۹	۴۸
۵۲	۵۱	۵۰	۴۹
۵۳	۵۲	۵۱	۵۰
۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۵۵	۵۴	۵۳	۵۲
۵۶	۵۵	۵۴	۵۳
۵۷	۵۶	۵۵	۵۴
۵۸	۵۷	۵۶	۵۵
۵۹	۵۸	۵۷	۵۶
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷
۶۱	۶۰	۵۹	۵۸
۶۲	۶۱	۶۰	۵۹
۶۳	۶۲	۶۱	۶۰
۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۶۵	۶۴	۶۳	۶۲
۶۶	۶۵	۶۴	۶۳
۶۷	۶۶	۶۵	۶۴
۶۸	۶۷	۶۶	۶۵
۶۹	۶۸	۶۷	۶۶
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷
۷۱	۷۰	۶۹	۶۸
۷۲	۷۱	۷۰	۶۹
۷۳	۷۲	۷۱	۷۰
۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۷۵	۷۴	۷۳	۷۲
۷۶	۷۵	۷۴	۷۳
۷۷	۷۶	۷۵	۷۴
۷۸	۷۷	۷۶	۷۵
۷۹	۷۸	۷۷	۷۶
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷
۸۱	۸۰	۷۹	۷۸
۸۲	۸۱	۸۰	۷۹
۸۳	۸۲	۸۱	۸۰
۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۸۵	۸۴	۸۳	۸۲
۸۶	۸۵	۸۴	۸۳
۸۷	۸۶	۸۵	۸۴
۸۸	۸۷	۸۶	۸۵
۸۹	۸۸	۸۷	۸۶
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷
۹۱	۹۰	۸۹	۸۸
۹۲	۹۱	۹۰	۸۹
۹۳	۹۲	۹۱	۹۰
۹۴	۹۳	۹۲	۹۱
۹۵	۹۴	۹۳	۹۲
۹۶	۹۵	۹۴	۹۳
۹۷	۹۶	۹۵	۹۴
۹۸	۹۷	۹۶	۹۵
۹۹	۹۸	۹۷	۹۶
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷

پذیرد در فعل و خارج داخل شود و داخل خارج و چون اصل وضع این علم از نقطه است باید که نقطه
برقرار باشد تا فعل معلوم گردد و گفتند که بهتر آن باشد که شکل های سماعی را ضرب کنیم و سماعی
استخراج کنیم مطلقا مفصل برسی و در فصل شانزده از ان علم و شانزده علی علیه فصل اول
در آنکه این کتاب مشتمل بر چند تنگین خواهد بود اما بعد بدانکه تا کنین بسیار استادان وضع
کرده اند چنانچه گفته اند که سیصد و هفتاد و چهار تنگین درین علم هست فاما استماع افنا
که نمودوشش تنگین اکنون مستعمل است و این مخلص در جمع مولانا حسین فقال علیه الرحمه و
بیت و چهار تنگین مطالعه کردم فاما این مختصر برایشش تنگین اختصار کردم یکی تنگین سکنی که امام
ابو محمد زنائی این تنگین را نهاده است و بعضی میگویند که این تنگین را آدم وضع کرده است
و صاحب مفاتیح بیت و چهار مجلد مفاتیح را برین تنگین ساخته است و خاصیت بسیار درین تنگین

www.TakTaFile.Ir

دوم تنگین بزوح است و می گویند که او را ادریس بنی عم ساخته است و فواید بسیار با او همراه است
ایلیت ... سیم تنگین ابدح است و او را ام الدوایر می نامند
و مولانا حسین فقال در کتاب خود بیت و چهار دایره ازین دایره وضع کرده است و ایلیت ...
چهارم تنگین اجدد و عدد او ازده نمیکرد و این را دایره

اجد مراب ... می گویند که این دایره را آدم علیه السلام نهاده است ایلیت ...
پنجم تنگین حروفش و آن نیز تیبایق نهاده شده است و فواید بسیار
با او همراه است و ایلیت ... ششم تنگین مزاج و انزادی خوا
ایلیت ... و آن شش تنگین اینها بود که بعضی رسید

ایلیت
نیم
ششم
و آن شش تنگین
اینها بود که بعضی رسید

۸
۱۱۳۱

فرموده است که المیزان الله جل ثناؤه افاض علی ادریس علما مرثلا، و الله علی التقاط
بفضله و اوحی الیه کل ما کان مشکلا پس انکس خواهد که این علم بداند باید که متراض بود
و نفوی شعار خود سازد و این علم را از نا اهل و جاهل نگاه دارد که چون جاهل نطق و شکل موثر
داند اعتقادش خلط پذیر شود و کافر گردد باب در وضع اشکال چهارگانه بدانکه اصل
وضع این علم از چهار نطق است برین مثال چون مضاعف کنی این شود شکل اول در طریق
خوانند و اول اشکالت و مضاعف وی جماعت خوانند و اکثر اشکالت و برابر از اکثر نقصان

۴	۳	۲	۱	۰
۴	۳	۲	۱	۰
۴	۳	۲	۱	۰
۴	۳	۲	۱	۰

کردند و برابر اول افزودند یعنی هر چه از جماعت کم کردند بر طرفی افزودند
بین مثال که نموده میشود اکنون شکل های خطی و سباعی حاصل
شد و بیامی اصل بود و ثانی مضاعف وی محتاج میشود به اشکال سداسی
پس اگر شکل های را در یکدیگر ضرب کنی سداسی حاصل آید و خماسی همچنین
گفتند خماسی الزم است بدان دلیل که قوت نطق در موجود است چون اصل این علم از نطق
اینچنین نسبت پس شکل های خماسی را در هم ضرب کردند سداسی حاصل شد از اول و دوم
از سیم و چهارم از اول و سیم از دوم و سیم از اول چهارم از دوم و چهارم
اکنون شانزده شکلت و ازین پیشتر ممکن نیست بدان دلیل که اصل این اشکال طریق است
و او چهار نطق دارد و آن چهار چون در نفس خود ضرب کنی شانزده می شود و این شانزده شکل
است اما بعضی از مشایخ این علم چون امام ابو محمد بن عثمان زنائی و ابوسعید عبدالصمد جبلی
و ابوحامد بن حسن المکی و ابوجای بن احمد بن عثمان بن احمد بن علی بن اجموعین در استخراج اشکال
سداسی از خماسی منکراند گویند چون اشکال سداسی از خماسی استخراج کنیم اشکال تبدیل

پذیرد در فعل و خارج داخل شود و داخل خارج و چون اصل وضع این علم از نطق است باید که نطق
برقرار باشد تا فعل معلوم گردد و گفتند که بهتر آن باشد که شکلهای سباعی را ضرب کنیم و سداسی
استخراج کنیم مطلقا مفصل برسی و در فصل شانزده از ان علی و شانزده علی علیه نطق
در آنکه این کتاب مشتمل بر چند تنگین خواهد بود اما بعد بدانکه تسکین بسیار استادان وضع
کرده اند چنانچه گفته اند که سیصد و هفتاد و چهار تنگین درین علم هست فاما استماع افغان
که نمودوشش تنگین اکنون مستعمل است و این مخلص در جمع مولا حسیه فقال علیه الرحمه و
بیت و چهار تنگین مطالعه کردم فاما این مختصر را برشش تنگین اختصار کردم یکی تنگین بسکنی که امام
ابو محمد زنائی این تنگین را نهاده است و بعضی میگویند که این تنگین را آدم وضع کرده است
و صاحب مفاهیج بیت و چهار مجلد مفاهیج را برین تنگین ساخته است و خاصیت بسیار درین تنگین

www.TakTaFile.Ir

هست و این تنگین را تنگین بیون نام کرده اند و اینست
دوم تنگین نروج است و می گویند که او را ادریس نبی ص ساخته است و فواید بسیار با او همراه است
اینست
و مولا حسین خمال در کتاب خود بیت و چهار دایره ازین دایره وضع کرده است و اینست
اجدم را بت میخوانند بعضی گویند که این دایره را آدم علیه السلام نهاده است اینست

بیم تنگین حروف و آن ترتیباً ایقغ نهاده شده است و فواید بسیار
با او همراه است و اینست
اینست و آن شش تنگین اینها بود که بعضی رسیده اند

بدان ای عزیز من که قالوا از چند مسئله تا گریست و آن بیست مسئله بدان وقت گفته که اصل این علم از عناصر چهارگانه
است و عدد اشکال از ضرب عناصر در نفس و عدد نقطه ایشان چهار است در اصل وضع و در مراتب اکثر نقصا
کنند و بر اقل افزایند و آتش و باد فاعلند و آب و خاک مفعول مسئله چون سوال کنند که مراتب نقطه چیست جواب این
نقطه چون مرتبه عناصر بود و هر عنصری یک مرتبه دارند آتش و باد مذکورند آب و خاک مؤنث آتش و باد خارجند و آب
و خاک داخل و احکام بر حسب قابل بود یا فاعل اگر سوال کنند که احوال بیوت چگونه بود جواب آتش که بیوت بیوت
نجوم باشد و ابتدای بعضی از سکن و عدد شکل اول گویند و بعضی از موضع طرح میزان و اگر مخالف بود هر چه
نزدیکتر باشد ابتدا او باشد اگر سوال کنند که کدام پنج که در رمل معجز است جواب اول شکیبایی سکن شکیبایی
شکیبایی مزاج شکیبایی حروف شکیبایی عنصر و احکام از اینها چنان بود که از شکیبایی سکنی سکن و حرکت
و از عدد مراد و از مزاج ایام و هفتاد و از حروف و از عنصر قوت و ضعف اشکال مسئله اگر سوال کنند که احوال
کدام است جواب این رمل چهاردهم و پانزدهم باشد و حکم بر شواهد و نواظر بود و مقصود شواهد پنج
باشد و نواظر هفتم و نولدهم و حصول باشد از اول و آخر اول و مقصود سیر و نایدان الامر بود مسئله چون
سوال کنند که صلاح و فساد چگونه بود جواب صلاح و فساد از دو گونه بود یکی میان مقصود و چهاردهم نقطه
ضدی و این فساد باشد و مساوی و صلاح دوم از تکرار مقصود بود و اسنادان این را سالن الامر گویند مسئله
اگر سوال کنند که سیر نقطه چگونه بود جواب ابتدا سیر از خانه مقصود اول گیرند و می شمارند تا بخانه مقصود رسند
و جماعتی اسنادان دیگر سیر از دوازدهم نکند و باز اول آید و اهل مغرب ناشناخته چهاردهم حساب کنند
مسئله در معنی و مانعی اگر سوال کنند که معنی و مانعی چگونه بود جواب آنست که چون معنی و مانعی از اول
بود اگر اول موافق باشد آن معنی بود و مخالف بود مانع و اگر صورت مقصود در خانه های نیک تکرار
کرده باشد آن معنی بود و چون در خانه های بد باشد آن مانع باشد و بعضی اسنادان از خانه گفته اند مسئله

در صورت انسان از اجزای بدن از خانه مقصود غمیری که در بود و لون خاند و طریقه آن از عنصر است درین
عمل بعضی گفته اند که خانه مقصود با عدد ضرب کنند و صورت انسان از آنجا گویند مسئله اگر سوال کنند که ناطق و متما
کدام است نقطه آتش و باد ناطق بود و آب متحرک غیر ناطق و خاک صامت غیر متحرک آتش ناطق بود و باد شیرین و آب شور و خاک ترش
و گویایی و خاموشی از تبدیل نقطه گفته اند اسنادان نیک فهم کن مسئله آنست که اگر سوال کنند که سوال ایله از اجزای بدن
جواب آنست که سوال ایله از طبیعت شکل اول و نقطه و طرح نقطه و سیر نقطه میزان و تکرار شکل اول و غلبه نقطه که از نکند
و از غلبه اشکال و از طبایع و شواهد ازین جمله معلوم کند مسئله اگر سوال کنند که مدن حاجت تلچند بود جواب آنست که مدن
قضا تا از عدد خانه چهاردهم گویند بجز نقطه چنانکه آتش با تا بود و باد روز و آب هفتاد و خاک ماه و عدد عنصر
در مرتبه ضرب کنند و از اول در یک مرتبه آنجا که برسد عدد بگویند از جدول اعداد مسئله در معرفت طبایع اگر سوال کنند که ارباع چیست
جواب آنست که ارباع با انواع ارباع حاضر از چهارم و غایب از دهم و حقیقتش عنصر جدا که از شماره و هر یکی در خانه طرح
خود ضرب کنند اگر حاضر بود از چهارم درگیرد و اگر غایب بود از دهم آنجا که برسد از غلبه نقطه بشواید چهاردهم گویند
مسئله در حیات و ممانه غایب اگر سوال کنند که غایب در حیوان است که اگر نقطه آتش و باد و آب و خاک
از نیرده نیاده بود دلیل حیوة باشد و اگر کم برد بود دلیل تردد و ممانه بشر است که نقطه چهاردهم نقطه آتش با باد بود
و از تکرار سالن الامر گویند در خانه حیوة و ممانه حیوة آتشی بود خانه تا خانه خاکی مسئله چهاردهم در نریخ چیزها اگر کسی
سوال کند از نریخ چیزها جواب آنست که از معدنیات پرسند از نقطه آتش گویند و اگر از کانیات پرسند از نقطه خاک گویند
و اگر از حیوانیات از باد و اگر از نباتات از آب گویند و این معنی چنان بود که مرتبه نقطه در نفس خود ضرب کنند و
دوم بر و افزایند و از پنجم طرح کنند آنجا که برسد حکم از اجزای آن تکرار کند بسیار بود و اگر تکرار نکند کم بود تکرار زیاد
عزیز باشد و مایل و نادخوار مسئله از اوزان طبایع اگر سوال از اوزان طبایع کند جواب آنست که معلوم کنند که هر نقطه در هر
چند عدد دارد پس نقطه فاعل را عدد معلوم کنند و اقل از اکثر نقصان کنند و بنسب معلوم کنند که شود یا نه و بچند روز بر آید و این

نقطه دارد و این نقطه چهارم در دو مرتبه ای آن شکل بر سر آن بر دو با هم جمع کند و طرح کند آنچه از او زده
 که بود بخانه قسیم کند آنچه که برسد حرفی در از آن شکل و از آن خانه که حرف اسم بود اصل دوم آنست که بدانی که این
 اسم چه زیادت و این معنی چنان باشد که شکل اول با شکل چهارم ضرب کنی آن شکل که حاصل شود ببیند که چه نسبت
 که آن زبان باشد اصل سیم آنست که بدانی که حرفی این اسم مکرر است یا نه و آن را از تکرار اسم اول توان اصل چهارم
 آنست که استخراج حرفی کنی با اسم از حرف حاصل شود و این معنی چنان باشد که شکل اول ضرب کنی که حرفی باشد
 از اسم و شکل با ضرب کنی که حرفی باشد چون این دو حرف بیرون آوردی بدانی معلوم توان کرد و اگر آن شکل که از ضرب
 حاصل شود تکرار کرده باشد دلیل و حرفی باشد که بهم ملحق کرد در خانه سعد بود چنین باشد و اگر در خانه سخن باشد
 حرفی باطل کند و چون این قدر استی با نام باشد درین عمل و این بند که چند نمودار که از اسناد یاد دارم درین
 شرح گفته باشد که قبول افتد و نمودار این عمل می کشیدم و سعی کردم در استخراج مثلا کس می آمد و با امتحان رملی
 کشیدم و فقط در پنجم بعد از طرح نقاط این رمل اعدم بوجود آمد اینست $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ و اول خواستم بنا
 بدانم که این اسم چند حرفی است شکل اول و مرتبه نقطه داشت هر دو با هم جمع کردم $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ پنج شدند بسایه گفتیم
 که این اسم پنج حرفی است گفت بلی دیگر شکل $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ ضرب کردم شکل فی حاصل شد بسایه گفتیم که این اسم سه حرفی است
 گفت بلی پس $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ ضرب کردم حرف حاصل شد و آن در خانه سیم بود
 این حرف درین شکل و خانه سیم قوت دارد چرا که صاحب کتب پس شکل $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ انجود و آن حرف در باز با
 ضرب کردم $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ بیرون آمد و معدوم بود و مزاج غرضی طلب کردم که $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ باشد و در خانه بود یکی در خانه و
 یکی در خانه خانه که خانه است و حرفی دارد که در $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ بود با ما سخن که $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ بود در ضرب کردم هم حاصل آمد
 و آن حرف داشت چون این حرفها با هم جمع کردم $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ چون درین حرفها نام آمد که در $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ و مؤخر
 ساختیم این ترکیب بیرون آمد $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ بسایه گفتیم نام نویی است گفت بلی مثالی دیگر رملی زدیم از برای استخراج

اسم این رمل بود $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ و این شکل در اول بود پس نظر کردیم و دو حرکت کرده بود و آنست که
 شد در خانه $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ پس آتش و در آتش باد که است جمع شدند در خانه پس آتش یا نهم حرف که آتش
 باد سیم شده بود و خاک اول که است در مرکز خود بود و حرفی در باد اول که هم است و خاک چهارم که است
 دو حرکت کرده بود یعنی یکی در چهارم بود و یکی در وازدم و نیز یکی در ششم بود و یکی در نهم پس از آنجا
 حرف برخواست و چون دو بار مکرر بود گفتیم که این اسم در $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ دارد که دو بار مکرر است شاید که محذرا
 کتبی و اسنادان جدید کردن حرفی در خانه و حرفی در $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ در اول با هم ترکیب کرده اند اما آنان باشد
 مثالی دیگر می کشیدیم از واج را از مراتب $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ مثال دیگر می کشیدیم از واج را از مراتب
 آتش و خاک جمع کردیم و آن نقطه حاصل $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ شد از آن جمع طرح کردیم چهارمانند
 $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ شد از آن جمع طرح کردیم چهارمانند
 اشکال که چهارده حاصل شد چون از حاصل طرح کردیم $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$ باشد در خانه دوم $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$
 نیز نشانی کردیم و اول طریقی شروع داشت و حرفخانه هر حرف شکل دوم حرف $\begin{matrix} \text{ا} & \text{ب} & \text{ج} & \text{د} & \text{ه} & \text{و} & \text{ز} & \text{ح} & \text{ط} & \text{ی} & \text{ک} & \text{ل} & \text{م} & \text{ن} & \text{و} & \text{س} & \text{ع} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} & \text{ف} & \text{ق} & \text{ر} & \text{ش} & \text{ط} & \text{ظ} & \text{غ} \end{matrix}$
 و حرفخانه دوم و حرف شکل دوم که است بجمع کردیم این حرفها با هم در حرف شکل عم در سبب
 پس فکر کردیم از این حرفها اسمی چند حاصل شد اول عمر دوم سعد سیم مسعود چهارم صد پنجم مرد باقی
 قیاس کند با سیم هم در استخراج اسم این نقل از اصول سهام زانست بدانکه درین باب آنچه خواهیم کرد
 آن چیز است که ترا منقح کنان جمله چیزها یعنی معنی در ضمیر و نه در احکام بلکه خواص در استخراج خواهد
 گفتند که بر یک نقطه جمله آب و هوا از او پانزدهم و نه در طرح کند و ابتدای طرح از نهم کند آنچه که بود
 حرفی از حرف اسم یاد در شکل یاد در خانه بعد از آن عدد آن شکل بر کرد که طرح بد و رسیدن است و مقبول است

